

FOIĂ ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ. *** APARE ÎN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 6 corone
 Pentru România și străinătate . . . . . 8 franci
 Inserate 1 cm. □ o dată 2 fil. de două-ori 3 fil.

PROPRIETAR ȘI EDITOR:

GEORGIU M. UNGUREAN

REDACTOR RESPONSABIL:

S. P. SIMONU.

Tot ce privește foia sunt a se trimite la

Redacția și Administrația „Rev. Ilustrată”

Bistrița, strada Lemnelor 44.

Creștinism și Românim.

— Din Istoria civilizațiunii poporului român. —

Poporele rustice și ne învelate au identificat în genere *Religiunea* cu *Națiunea*. Popore de sânge divers, fiind însă de aceea credință ori mărturisire sau dogmă, s'au crezut apropiate — consângene și ori cum de un neam. Se nu mergem mai departe! Românul rustic a ținut și mai ține și astăzi pre Muscal, fiind că-și face cruce, ea și densul — de un element aproape consangin în naționalitate cu densul... Car nu numai poporul nostru — ei și altele au fost și sunt asemenea. Așa a fost cazul cu *Isac Zabanius* și cu fiul seu *Ioan Zabanius*, pre la anii 1676 și 1690. De sânge slovaci, — dar fiind de confesunea lutherană și tatăl și fiul, la Sași lutherani din Sibiu, au intrat în funcțiun, unul ca preot, și altul ca protonotar.¹

Purecând din acesta ignoranță sau slăbițime a poporilor, înțelegem apoi pentru ce Imperatoarele Trajan, vrând se contopescă pre dacii rămași în *element roman sau latin*, a demandat ca toți Idoli și Deii poporului subjugat daco-scitic, să se dărîne, ca rămășițele acelu popor apoi să se închine Deilor și Templelor romane nou ridicare, și din Italia — aici transplantate. Prin acesta acel împărat glorios a intenționat mormântul religiei naționale a dacilor și pre domnirea religiei romane cu totă puterea; adeca mormântul națiunii dacice și esistența națiunii romanice sau esistența unui popor nou, în una țară nouă. — Cu toate acestea, deși scopul s'a ajuns, putem dice în mod perfect, — totuși vestigiă și suvenir dacice au existat și există până astăzi în acestea țeri, în grai, și în port; — în temple și statue, pre care le-a scrutat și descoperit în mare parte chiar și un archeolog maghiar din timpul modern cu numele „*Torma Károly*.”

În urmarea planului politic alui Trajan, pământul Daciei s'a și implut de Deități romane, — de Temple italiice, de cari sau aflat și au ramas destule în clasică Transilvania, și mai cu deosebire în pământul istoric al Hațegului...

Însă cu toate acestea vechea religie politeistă în acestea timpuri la toate poporele vechi, era pre pragul morții, era pre calea adiolului etern: — o nouă religie, un nou moral, o nouă credință, o nouă idee era la ușă, era sosita. — Lumea gema de doctrinele evangeliului — și omenii se agitau de puterea cuvântului, ce eșia din gara Apostolilor!...

Împăratul Trajan, aducând în acestea țeri coloniile romane, — *ex toto Orbe romano infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et Urbes colendas*, cum dice Epitropiu; între acestea coloni, mulți omeni erau, deja creștini făcuți cu trup și suflet, — ma se dice, că erau chiar de aceia, aici veniți cu Trajan cari cunoscuse pre Petru și pre Pavel.

D-l Mangra, a scris foarte bine în „*Familia*” a 1881, „*Despre continuitatea ne întreruptă a elementului roman în Dacia*,” când dice scriind: „Romani cari împreună — cu limba națională, aduseră cultura și creștinismul din Italia în Dacia, avură înalta misiune de a fi Apostoli creștinismului; între poporele barbare, ce se strecurară prin patria lor, și de a domoli sălbătăcia prin morala creștină și prin civilizațiunea lor. Mai vechi la Dunăre, decât toate treburile germane (celtice!) și slavice, Romanii avură cei din tâu, aședeminte de cultură ierarhicobisericească organizată în părțile acestea.

Teofan, patriarhul Constantinopolei, mărturisește, că încă din timpurile lui *Galien* (259) se aflau preoți creștini în Dacia;² și iarăși: La finea se lului III aflăm aici, atâția creștini, în cât ei formau o *episcopie* numită: „*Sisciana*” carea, după Martirologiul român, era o cetate în *Panonia antică* — colonia nobila comună³

La începutul seclului IV *Constantin Marele*, învingând pre

² S. Theofanes în cronol. ad. an Constant. M. 20.

³ Acta Sanctorum Hungariae ex I. Bolland. Cassoviae.

¹ Părți alese din Istoria Transilvaniei p. 87. 88.

gotii a intrapat Dacia cu Imperiul roman și astfel în acest timp Români erau în floare cu privire la libertatea și viața lor religioasă și națională.

La primul Sinod ecumenic (lunesc) de la Nicea (325) unde se condamnă ereticul *Ariu*, Români din Dacia au trimis acolo pre Metropolitul *Teofil*, care a fost de naționalitate romană.

Români din România, Moldova, Transilvania și Banat erau creștini din timpurile cele mai apropiate de descălecarea lor în Dacia: că-ți pre timpul lui Iustinian, când acesta frânsă puterea gotilor, și le cuprinsă o mare parte din Dacia, el s'a îngrijit ca credința cea adevărată se prindă rădăcină adânc în România din Dacia antică, care n'a fost alta, de cât ținutul de lângă Dunăre, opus *Daciei ripense* (Daciae v. Daciae ripensi) în care a fost cetatea *Strove* pre cum arată Procopiu în cartea IV.¹ Mai ales în respectul eclesiastic, Români din ambele Dacii, ajunseră la atâta maturitate în conștiința națională, în cât se organizară în biserica națională, independentă. Imperatul Iustinian, vrând se înalțe locul nașterii sale, ridică tronul arhiepiscopesc din „Prima Iustiniană” (Acrida) la rangul de Archiepiscopiă auticefală, supunând jurisdicțiunii sale pre toți episcopii eparhiilor Daciei ripense, Daciei mediterane, Tribaliei, Dardaniei, Misiei de sus și a Panoniei².

În timpurile fatale a invasiunii Ordilor barbare în Dacia, Români se adună la lași, pentru a se consulta că ce se facă în atari timpuri fluctuoși! Aici decid a rămâne fie-care la vatra sa părintească; mai bine a suferi și-a îndura orî ce calamități esterne, decât a-și părăsi vechile camine, de cât a se despărți de țera lor, și mormintele părinților, soțiilor, fraților și surorilor; — de cât a-și părăsi casa și masa; ogorul și codrul — moșia și hotarul — vechile lor patrimonii, câștigate prin sângele, ce a curs din atâtea pepturi de Roman la Sarmiseghetușa — Vulcanul Daciei gloriose și viteze!... Românul, a voit a rămâne în patria sa și a nu se duce din un loc în altul, în contra naturii sale, ... da, că poporul nostru, este un popor de casă și de vatră; este un popor stabil, — și nu ca alte popore, căror nu mult le pasă de casă și de masă, de câmpul și de lunca copilăriei, ci se duc, și se duc numai se dee de bine. (Ubi bene, ibi patria) Românul, nostru popor conservativ în multe; — dar conservativ de minune în privința cosmopolitismului.

La anul 274 Aurelian și trage legiunile din Dacia vechea — (Audiți Roszler, Hufalvi, și Réthi — *numai legiunile!*) și le transportă în Mesia, carea apoi se numește: „*Nova Dacia v. Dacia*” sau și *Dacia Aureliană* în carea locuiesc până astăzi frații noștri *Macedo-Români* fiind că o mare parte din ei locuiesc în ținutul vechii Macedonice. — Români, de aci din Mesia, au primit evangeliul cu glótele, căți nu erau încă creștini. În secolul IV episcopul dela Martianopole — se află de față la consiliul general din a. 325, la Nicea. Și în această *Nouă Dacia — aureliană*, cu începutul secolului V, se ridică mai multe episcopate, pre cum știm din epistola Sinodului, adunat în Mesia inferioară la a. 458 — o epistolă scrisă de mai mulți episcopi, și adresată împăratului Leone — în care îl încumoscîțează despreuciderea episcopului de Alexandria, a lui *Protetiu*.³

Vedem din acestea date și acte istorice că întreg elementul român până în secolul IV se creștinase. Acestea date scurte, din istoric creștinării poporului nostru, — de aceea leam ci-

tat aici, deși forte pre scurt, — pentru ca să se vadă clar și lămurit, timpul, când s'au creștinat Români, se aște orî cine, din acesta espunere a creștinării elementului daco-roman din Dacia, cum-că Români au fost oi mai dintâiu, cari au primit religiunea lui Christos; și prin acesta, nu numai, că și-au conservat naționalitatea etnică, — dar au fost și un factor de civilizațiune, întru înblândirea ordilor barbare, cu cari veniră în atingere.

Încreștinându-se dară poporul daco-roman, civilizațiunea și cultura sa au fost vii și au mers mână în mână cu religiunea sa, cari i-au conservat limba și numele seu. Da *Numele seu!* Căci numele de „*Român*” i-la conservat numai și numai religiunea s'a fără nici un comentariu! Românul rustic și astăzi se ține de „*Român*” nu atât din punct de vedere de rasă și de etnologia, ci mai vîrtos din punct de vedere religios. — el este Român, fiind-că vorbește românește — dar românește se rogă el, muierea și pruncii lui la D-deu; românește aude el cântându-se în biserică și laudând pre d-deu; — românește aude el la îngroparea morților, — la cununia tinerilor; românește i-se cetesce lui la sfințirea caselor, la sfințirea țărinilor; — românește i se cetesce când e morbos! — El e Român curat, și ca Român postesce posturile și nu bagă în gura sa bucată ne iertată — ca cei, ce nu sunt Români. — Românească e biserica sa, — românești sunt sărbătorile sale; românească e pomana sa pentru mort și sunt românești tote și tote datinile sale religioase!...

Ce s'ar fi făcut acest popor, fără istorie, fără carte, fără deșeptare — în timpurile cele vechi, și în era feudalismului; — ma, în timpurile când „ordele barbare veniau ca și lacuste în agrii semănați — și în timpurile, când istoria era pentru Român, cum a *Jis* un episcop catolic — un „*Oculus mundi!*” Ce s'ar fi făcut acesta gînte — dacă densa nu ar' fi avut o *altă istorie puternică*, adică Religiunea s'a pentru carea el era Român, și care nume, cuprîndînd în sine scumpa și draga sa religiune nu l'ar fi dat pentru o lume, — cuprîndînd în sine scumpa și prețioasă sa religiune, de care era legată cu catene granitice limba sa, în carea și numai prin care se pote ruga lui D-deu, manifestându-și și exercîndu-și credința s'a avitică, cu carea s'a deșeptat pre acest pămînt, câștigat cu sângele în reșelele lui Trajan de la Turda și Sarmiseghetușa? ... Drept a scris Borfiniu dară: „*Non tantum pro vitae, quantum pro linguae incolumitate, certasse rideantur!*” Și întru adevăr, Pronia, s'a îndurat de poporul român credincios, de acel popor cu mare reverință și frică față de *cele dumnezeiesci*, de acel popor, ce și-a pus și-și pune unca speranță și mîngăiere în biserica s'a, care nu a avut și nu vedeau altă personă mai de încredere în lume ca pre preotul seu, după cum a scris și un erudit naționalist dintre ai noștri: „*Noi știm una, — bunul, blîndul și inteligintele nostru popor român, are o inimă plină de cele mai nobile aspirațiuni, că el trece prin foc și prin apă pentru pastoriul seu sufletesc, orî bărbatul seu conducător, dacă acestia prin tractament corespondător, au știut să-i câștige încrederea, au știut să-l convingă, că-i voiesce binele și propășirea!*”⁴ Întru adevăr, mulți Bărbați au cutrierat pămîntul Românilor, și toți s'au slins, toți s'au dus și nu au lăsat nici urmă după ei cum nu lasă paserea în aer. Adecă: „*Apa a trecut și petritele au ramas*”, de ore-ce „*Apa trece și petritele rămân!*”...

(Va urma.)

⁴ Dr. Greg. Silasi. — Esposiția română din Sibiu. —

¹ Petru Major. Istoria bisericească. —

² Novela 11, et 131.

³ P. Major. Ist. bisericească.

Când va fi ziua din urmă...

— Dies irae, dies illa!

Când va fi ziua din urmă,
Și de-apoi,
Ce vei face Morte crudă
Fără noi?...

Fără noi, cari ne vom stinge
Și noi fi.
Se mai moștenim o lume,
Ce-a peri:

Fără noi, ce ne vom duce —
Atunci curund.
Unii în Raiu, lângă lumină,
Alții-n Iadul fără fund?!

Lacrimi, lacrimi de durere
Și necaz,
Mult ați curs pre a mea față
Și obraz:
Căci a lumii neagră sorte
Am gustat, —
„Ce amii mai dulce-n lume,
M'a lăsat!...”
Și-am gustat fluidul negru
De venin.
Din pocalul lumii cele
Vitregi și cu suspin.

Dar' când o se piară lumea,
Ea ardând,
Se te ved, de, și eu Mörte —
Atunci plângând, —
După lume, după omenii
Că nor fi:
Las, se plângi cu întristare,
Scii tu scii,
Cum am plâns și eu odată
De amar, —
Las' se plângi... și eu voi râde,
„Ho! ho, ho! Și ho, ho, — ér.

Ce vor face Șerpii negrii
Veninoși —
Și Cameleonii iarăși
Schimbăcioși,
Când vei arde, lume, lume
In un foc?...
Cum vei plânge Nedreptate —
Ne-având loc
Se mai locuiesc pământul
Pecatós: —
Și tu negrii Violeniă
Cu al teu tip neguros!?

Câte pepturi însetate
N'am vădut,
De Dreptate — și o caută —
Atât de mult.
Pre pământ în dar o cauți:
N'are loc,
In zedar, cerci fericire
Și noroc,
Căci de-ar scobori, sermana,
Pre pământ,

Ce gândiți, ar înghiti-o
Nedreptatea — la moment!

De prisos, âmbă cu lampa
Ore când
Diogene, din rechime
Căutând
Om și omenii și Dreptate:
N'a aflat!
Filosofu-n dar se duse
Și-a âmblat
Dece ani după Dreptate
Tot setos, —
Necăjit ca n'o aflase,
Nu s'a-n lume, mai întors.

Ce vei face Nedreptate,
Unde-i sta,
Când va arde și în flacări
Va-n nota,
Cuibul teu, această lume
Și-a peri?
Ce vei face Pismă sordă
Unde-i fi?

Ce vor face Șierpii negrii
Veninoși,
Și Cameleonii erăși
După vreme, schimbăcioși?

Ce veți face, poște negre
Sensuali,
Și voi trântori fără lucru
Sard'napali,
Cari strigați în lumea largă
Toastând:
„Vivat, țara, națiunea!”
Dulce bând...
Er' Națiunea, unde este,
Cei cu ea?
— Colo afară-n câmp, muncesce,
Să ve pôtă susținea.

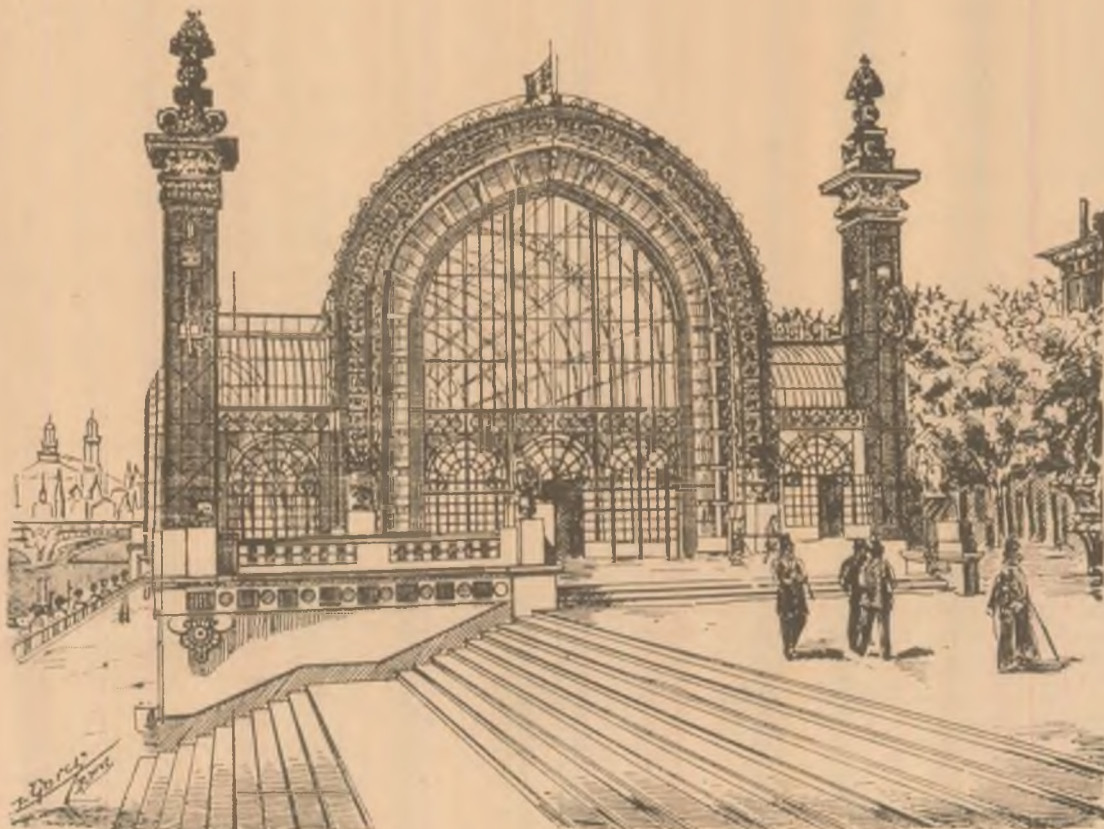
Ce veți face, ce veți face
Trădători,
Efiatți, fără de suflet
Vîndetori?
Voi, ce nu vreți a cunoște
Pre popor,
Patria, părinții voștri,
Ce cu dor,
V'au nutrit la sînul dulce
Și crescut,
Ce veți face, când va arde
Lumea totă-n un minut.

Ce vești face, când va arde —
 'N mare foc
 Lumea totă?... Deu atuncia
 La un loc
 Cum vești arde Scorpiu, Hidre,
 Cameleonii,
 Serpi, Bălauri, și Hiene

Vampirionii.
 La un loc! Serum și cenușă!
 — Așa dio!
 Eră eu voiu sta de-o parte
 Și voiu rîde: Ho, ho, ho!

S. P. Simonu.

Intrarea principală a palatului horticultural dela Expoziția din Paris.

La școlă.

Eram în Blașiu. Ținem prelegere la clasa IV normală. Clopoțelul sună — 10 ore și în curtea școlii se începe un tor. crescând din ce în ce, prin înbulzala fragedelor ființe, cari ca albinele din coșniți părăsău salele de învățământ și frământău aerul rece de ernă, săltând veseli, ca mieii primăvara.

Cofăritele sgușugulite lângă zidurile țapene ale școlii, ca și buhele între flori, începură a se clătina încunjurate de studenți.

Totul era plin de viață și părea că edificiile se rădăcă în aer.

La Mijlocul băncei din fundul salei în care prelăsasem și acum, ca și de altă-dată, ca întotdeauna, ședea singur ca cucul — Simion, un băet ca de 11 ani, frumos, cu o față blondă, bujorată, bine dezvoltat, deștept, cu ochii continu scaldăți în lacrimi, cu judecata unui matur, trist ca salca din cîntirim, cu cotele rezimate pe bancă și palmele lipite de urechi, ca bucuria, ca undula atmosferă, pătrunsă între pereții răsunători ai salei, — se nu lovescă în sulletul densusului, se-i remănă gândurile, ce se resuceu în erorul lui neconturbate, inima învălită în jale și durerea ne mișcăță.

Îl privii mult așa.

Odată, pare-ca se însenină orisonul grijilor lui. Redică capul, privi îngrijat în jur: nu era nime; scose din sîn, de lângă inima cu durere, ceva învelit într-o batistă veche ca și năcazul lui, dar încă curată, o desfăcu, o duse cu sfințenie la buzele lui tremurânde... un sêrut doios și ér o aședă la locul de unde o scose. Două briliante se rostogoliră pe fața lui tristă ce o ascunse iute în palme.

Tot așa făcuse, baetul acesta și în orele trecute. Fusesem martor la multe lacrimi, curate ca cristalul, prădate din ochii lui nevinovați și tristi în cari, de câte ori privem, plin de compătimire, nu vedem, decât espresia unui vulcan de dor aprins, oglinda unei inimi torturate. Cu un interes nespus de mare, îl urmarăm încontinu și inima-mi mi se sfârșă de jalea lui.

Trebuie, se cunose tempestatea infiorătoare ce întunecă sorele bucuriei lui copilăresci. Cu pași înceți, cu un sullet compătimitor, cu o privire blândă mângăiosă, mă apropii de el. Școlarii ceialalți observară mișcarea mea și la un moment formară o rota de ochi curioși în jurul nostru. Nu voii a tortura pe sermanul băet în prezența lor și astfel planul îmi sbură în vânt. Stai! — îmi cugetău — la mine acasă, în sîn-

gurătate, voi putea neconturbat și cu succes a satisface dorinței și chemării mele.

— „Unde ești în cortel?” — îl întrebai.

— „La N. rotar!”

— „Cu cine?” —

— „Numai singur!”

— „Știi unde e locuința mea?”

„Știu la B. peste drum cu rotariul!”

— „Ei bine; — la 11 ore vei merge la „Consum” am un pachetaș și îl vei aduce acasă!”

Cu acestea îl părăsi; copil încă se depărtară continuându-și jocul lor vesel; — el își puse fața în palme.

Era câtră amedii Singur în odac, cu capul rezimat pe mână, dădum sbor liber cugetelor insolite de bubuitul focului din cuptor, — înălțându-se în fațura interogatoriului cu care aș putea pătrunde mai adânc, în inima chinată a sermanului Simion. Me ridic; — pașesc lângă fereastră; privire-mi, străbate printre giaturile asudate, se întinde peste casele ce pipau gros din hornuri și se respiră vagabundă pe albul sclipicios al zăpezii. Într-o vreme natura geme sub povara bătrânețelor. E tristă, tristă ca o bunică jalnică, dar nu mult și va reînțineri, și va reîncepe farmecul, dragostea copilărească. Totul va fi bucurie, totul viață, totul dragoste și farmec. Și ore inima omului, apucată sub greul sortei, se gemă tot mereu? ore ei, se nu-i zimbescă aurora dulce a fericirii? — ore ei, omul, se fie excepțiune acestei legi date de D-zeu pentru mama natură? și ore jalea, durerea lui Simion, se nu ajungă capăt? se nu se scuture de pe sufletul lui ca gândacii de pe florea mișcată de vânt? se nu se deslănescă de inima lui și apucată în ghiarele unui orcan se dispară în estrema depărtare a uitării? Ba da! Avem cel puțin speranță! O, speranță! de nai fi în lume câte inimă desperată s'ar sparge ca beșicutele de apă în orizontul disperării! Tu ești firul, rasa binecuvântată, ce conduci pe sermanul muritor rătăcit în nefericirile acestei vieți.

Privirea-mi se adună de pe câmpuri și se grămădește pe stradă. Grupuri, trec studenții veseli conversând și discutând.

— Căți ti-a venit? — numai 30 de zloti! — Bravo, pe sară! După ce voi anticipa 20 fl. gazdei pentru vipt. Și restul? — lom boteza! etc.

În curtea de peste drum, o copilă ca de 10 ani, vioie ca o sprintenă caprioră, sărea printre colonnele ridicate din zăpadă. Ea cântă un fel de cîrpit păsăresc și doi porumbi albi ca argintul curat, sburau de sub streșina casei pe umeri ei obli și se desmerdară într-un zimbet dulce, plin de dragoste. Copila scose din gura ei și puse în ciocul lor — de bună samă mâncare. Porumbii gugalii își întinseră aripelile spre a sbura și într-un moment păru că, un adevărat ânger își ia sborul câtră ceriu. Apoi se mai întorse copilă prin curte, scose ceva din sinu-i drăgălaș și pe furiș puse între grămada de lemne.

O femeie apăru în prag. Ce faci Anuță? — Am dat la porumbi mamică! așa-s de frumoși ei; — mor de dragul lor! Copila fugi naintea mamei, o cuprinse cu drag pe după grumazii și se sêrutară dulce.

În ușa odăii mele sună un lin ciocșnit. Mă întorc; ușa se deschide și iatămî înainte copilul așteptat.

— „Poftiți mă rog!”

— „Bine! stai puțin!” — îl privește lung; — nu se schimbă nimic; tot aceeași durere, tot aceeași întristare, tot aceeași față amărită și tot aceeași ochi scâlțați în lacrimi.

— „Spune-mi dragă băete, de unde ești?”

— „Din satul B. comitatul Treiscaunelor!”

— „Ce-ți sunt părinții?” —

Stelișorele lui se umplură de lacrimi și buzele începură a tremura. Mi se părea a fi atins corda cea mai simțitoare. Mă așteptai la ceva trist.

— „Tatăl meu e mort de un an, a fost preot; er mana e în grija uniceului frate, ce am și care e econom.”

— „De mult ești în Blașiu?”

— „E al doilea an. Aștept înse primăvara, se mă duc acasă.”

— „Da, după examen!”

— „Nu! Nu mai studiez. Pe un an sum dator cortelul și pe șesă lumii viptul. De o jumătate de an încoace gazda nu-mi mai dă nici de mâncare și de acasă nici un ban. Apoi și dorul mamei abia îl pot purta.”

— „Ce știi de acasă?”

— „Nimic! De când sum în Blașiu nimic!”

— „Astăvară cum ai lăsat pe mumăta acasă?”

— „Nu am fost că n'avem bani!”

— „Tu scris'ai acasă?”

— „O, de câte ori, dar totdeauna fără răspuns.”

— „Cu ce te nutrești dacă gazda ți-a denegat viptul?”

Simion se roși ca para focului, plecă ochii spre pământ și păru încurcat.

— „Spune, spune! — N'ai téma, căci vreu sê-ți ajut.”

— „Anuța, fata rotariului! Numai ea e cu milă, — imi dă tot ce pôte.”

— „Și ce-ți pôte da?”

— „Mâncare!”

— „Dar bani?”

— „Nu! Nici ea nu are!”

„Serma băet!” Ore cu puțină e că o mamă dulce sê-și uite până într'atâta de puțl ei, de ce-i mai drag și mai scump în lume; de speranțele ei, mângăerea ei, de sufletul ei?! Nu! nu se pôte! A presupune rêu despre o inimă de mamă e păcat. Marî trebue se fie valorile împedecătoare, pe cari o mamă se nu le pôte strêbate.

— „Spune-mi băete! E căsătorit fratele teu? și cum se înțelege cu mama?”

— „E căsătorit și tôte ar fi bune, dar soția lui e rea și tot mereu amenință pe mama că o dă pe ușă afară.”

„Destul!” Înțeleg tôte durerile lui. Trist e, când omul încă din primăvara dulce a vieți e persecutat amar de sorte.

— „Lasă băete! Portă-te la învățatură și D-déu va purta grijă de tine?”

— „O, nu! Nu mai învățu, nu am nici o dorință, de cât se vêd pre mama și atunci mai bine cerșese, mai bine mor de cât se mă mai despart de ea; dar nu! Eu simțesc prea bine, că nu o voi mai vedea, că nu o voi mai... mamă... mamă... —

El își prinse capul cu mâinile și începu a plânge dureros. Mi se rupe inima, păreu și păreții casei a plânge de jalea lui.

— „Nu te teme băete! Mumăta e sănătosă; dar vești, are mult lucru. Nu plânge! Iată îi scriu eu acum se vină la Blașiu, se te vadă și se o vești. Uite eu încă n'am fost de 3 ani acasă și am și eu mamă bună, dulce, care varsă lacrimi pentru mine în tôte rugăciunile ei și eu încă o doresc, dar nu plâng. Nu plânge nici tu, se așteptăm; va trece érna asta uriciôsă, va veni frumoasa vară și ne vom stîmpera dorul la simul iubitelor nôstre mame. Tu inse nu trebue se aștepti până atunci; mumăta va veni peste o septemână sau peste două. Iată chiar acum îi scriu se vină iute, iute.”

Mă aședai la masă, luați penă și hârtiă și prin câteva rânduri grăbite facui o iconă tristă ca noptea, a vieți lui Simion, a ființei necăjite,

— „Cum chiamă pe mumăta?” —

— „Ana!”

O adresai și eu cinci crucerî alăturați o predai băiatului care se legă de amăgitorea speranță ca și navigatorul aruncat în valorile mării de o scândură rătăcită.

— „La postă băete! Și de adî incolo vino în totă ziua la mine. Vei aduce viptul dela „Univers” pentru mine și celalalt concăsan al meu, vei mai asculta câte ceva și în schimb ai puțină mâncare și câteva parale.

— „Viu! — și s'a dus.

Gânditor, cu pași ne siguri, ca unul fără nici o hotărîre trecu drumul în curtea rotariului; nu intră în casă, unde nu-l așteaptă de cât ochi rêu și gură rea și ca se nu sgrîbure de frig — sermanul băet — începu a crepa cu toporul nisco aschii de brad, mai târziu scose ceva dintre lemne și plecă. Ajuns în

stradă privi îndrept, nu vedu de cât ochii Anuței căutând compătimitorii în urma lui. El îi răspuse cu o privire mulțumitoare și începu a imbuca dintr-o bucată de pâne, ca cel-ce n'a mâncat de trei zile.

De aci încolo Simion era mai tot la mine.

A doua zi a venit și Anuța. Ea era o copilă frumoasă, grațioasă, totă inimă, veselă ca un boboc de rosă acoperit de rouă în diminețile plăcute de Maiu. Fără sfială me întrebă dacă îi permit se vină cu Simion. Avea o voce subțire, dulce, plăcută ca melodia unei viore.

— „Îmi saltă inima de bucurie când îmi vîd odaia înfrumusețată cu nise îngerași frumoșei ca voi. Aveți totă libertatea aici. Pentru mine sunteți numai plăcere ca și pentru Anuța porumbii.” „Câți porumbi ai?”

— „Trei!” — răspuse fata chochetă, — „dar unul mi se cam duce de acasă? Atâta îmi sunt de dragi. Simion ia adus când a venit la Blașiu.”

Ambi se aședară, ca doi pui de păserele, lângă cuptoriul ferbinte ce ca un copil sburdalnic, se îngâna cu bubuitul lui desmerdat. Anuța scose din sinul ei dragălaș o bucată de pâne, alta de friptură și le dete lui Simion.

— „Mânca porumbelule!”

— „Amândoi!” — țise Simion sfrângând cu grabă bucățelele în două dete câte o parte Anuței.

— „Fie!” — răspuse Anuța hotărîtă.

Mâncară ca doi pușori și începură a povesti, a șopti încet apoi mai tare. Zimbiră, riseră și în jocul lor copilăresc, uitară cu totul că mai sum și eu în odaie.

— „Veți Simione! — eu nu pot fără tine, țise Anuța privind dragostos în ochii lui lucitori.

— „Nici eu fără tine Anuță!”

— „Așa că noi tot amândoi vom fi?”

— „Tot Anuța!”

— „Când teai duce de aici, aș plânge, aș plânge de dorul tău.”

— „Și eu aș plânge după tine Anuță! țise Simion.

— „No! Pune tu acum!” Și Simion puse palmele în'ale Anuței. Ea lovia cu mâinile ei albe ca neua și își arunca privirea plină de farmec în ochii lui, spre a se convinge nu cumva îl dore!? Riseră amândoi. Erau fericiți ca două tururele.

(Va urma).

P. Turcu.

Interiorul unei seră la Exponziție înainte de Concurș.

Interiorul unei seră la Exponziție în timpul Concurșului

DE ALE POPORULUI.

Poesii poporale.

Bade, dorul de la tine,
Preste multe deluri vine
Și nu-l pôte opri nime...
Nici țigan cu cetera,
Nici cioban cu fluera,
Fără eu și mândruța:
Amândoi cu inima.

Cocoș negru, cântă-n cruce
Scolă bade și ti — duce!...
Las' se cânte-a două oră,
Vină, Mândră și me scolă.
Mândra mea, nu m'a sculat,
Pân a fost sôrele-n pat
Și ciurda din sus de sat. — — —

Scôlă, scôlă, mei bădită,
Că sôrele-i în portită.
Și ciurda la dumbrăviță!...

* * *

Trimis'o-mpêratu carte
La fetele de pe sale,
Se nu pörte rochii în flori
Că rămân fără feciori;
Că feciorii cei frumoși
Toți sunt la taberă scoși.
Nici aceea nui dreptate:
Inălțate Imperate!
Cei frumoși se cătunescă,
Cei urii se veselescă;
Cei frumoși pe car de foc,
Cei hădi cu fete la joc.
Cei frumoși se duc în lume,
Cei hădi pun la fete nume!

* * *

Căpitane, Căpitane,
Slobodime din cătane,
Se mai prind plugul de cörne.
De când plugul l'am lăsat.
Pită caldă n'am mâncat,

Numai prifont ne sărat
Și-n picioare frământat.

*

Me dusei în prundul séc
Dorul mândrii se-l inec.
Strigă frunza răchiti:
„Nu-n neca doru mândrii!“
— Da, de ce se nu-l inec,
Doru mândrii-i dor subțire
Scöte voinicii, din fire!?

* * *

Dis'a Mama, că mi-a face
Cisme cu călcăie-n nalte
Și m'a da după Condrate.
— Da, Condrate, ce mi-i bun,
Că mere, sărind, pe drum!?

* *

Dis'a Mama, că mi-a face
Döue brăc de mătasă
Și m'a face preutêsă...
Mi-o făcut în döue ite
Și m'o făcut dăscăliță,
După dascăl unguresc:
Vinerea se nu postesc.

Culese de A. B.

Aman seu Jom Purim.

— Tragediă în 5 acte, cu un prolog. —

(Urmare din nr. 15.)

SCENA III.

(Doi soli ai palatului, arătându-l spre Mardocheu)

Setar.

Privesce lângă portă!

Bigta.

E Mardocheu, evreul, — vai, cât de prost se portă, —

Setar.

Că-ai el nu salutează pre Aman, cum se cade; —

Bigta.

Nici capul, nu și-l pleacă!

Setar.

Vai, vai, cum i-l'a rade,

Aman, Aman, odată cu paloșu-ascuțit:

Ce om și ce natură. — Evreul urgisit.

Dar nu! În a sa față se, vede ceva rar,

Destinul par' că-i este măret, — inse amar!

Bigta.

Cu ce frică, intrat'a, la Rege, adă el, Aman.

Setar.

Privesce la Mardoche, o, ce viclean dușman!
Dușman! Că-ai Selavii eștia aduși de-în depărtare,
Se dice că pre alte poporö de sub Söre
Le tin, nedemme — apusö, pägâne pre päment.
Și dice, că numai denșh, denșil popor sunt drept și sânt.
Aman, Aman, pre stele, ce om ambițios,
Va se-i sugrume Aman, pre Ceriul măjestos!

Bigta.

Aman, o, Aman este de tot prea îngănfat, —
Se-n vërte rotă Sorții, cum nici n'ai cugetat.
Ër' Săntii Magi predică: „Ascums e venitoriul
Și nu este în stare pre lume muritoriul
Se alle-a sale taine.“

Setar.

O! Aman, pe-al meu Söre,
Va sei se-nfrängä-n lume orî ce. — Și-alui onöre
Se fie profanatä de-un om ca Mardocheu?
O! Aman, ești în stare, se tremure-un Evreu!!

Bigta.

Cu mult respect se uită, chiar' mulți acolo unde,
Alui Mardoche față la portă se ascunde...

Ai eugeta se aibă aici vre-o putere
Aici la Palatul lui Ahasver,

Şetar.

Se cere
Prea multă indulgență, se poți a suferi
Pre-un om, fără ruşine, pre est Evreu, de-acî:
Ci Aman. Aman este.

Bigta.

Se pare, mi se pare,
Că-n Iontru cu vre-o selavă a pus ceva la cale.
Ba am vedut cu ochi pre Marele Eumuch
Schimbând cu el la vorbe.

Şetar.

Eu nu pot se mē-apuc,
Că scîi dōră, ce are? Pre Magî, va fi ucis
De-Aman, Aman, terore, ce-n suflă şi în vis.

Bigta.

*Un Sōre e Regina la față şi suride,
Ca Stēua, cānd sub ceață la alte stele ride.*

Şetar.

Dar nu i-se scî țera şi vița, cum s'ar cere,
Şi e ne cunoscută, c'alui Ormuzd putere.

(Cortina cade)

SCENA IV.

Ahasver, Esthera.

Ahasver.

Selbaticea voință acelor doi tâlharî,
Amar mē zguduiră, şi ce îngrijiri marî
Nu trebuie de-acuma se iee — al meu Palat,
Cānd Regele se simte, mereu amenințat.
A ta veste, Esthera, amar m'a sguduit
De nu erai, Regină se scîi, așî fi murit,
Atins de a lor pumnare. — Infamiî de mișei, —
Am pus ca se-i ucidă, se-i vōd cu ochiî mei,
Cum mor în chinuri grele voinđ ei se omōre
Pre Ahasver, un Rege. lucinte ca un Sōre.

Esthera.

Iertare, — al meu Rege, cā nu le-ai dat, ce bine!...
A lor suflete negre, cum vrur se te-ասսսսne!

Ahasver.

Mai bună şi mai dreaptă iertare nu poteam
Se dau la cei doi Iotriî.

Esthera.

E drept, şi eu diceam,
Că cei, ce-n loc de bine, cu rēu ne respătesc,
Spre dauna omeninei, în lume ei trăiesc...
Teres şi Bigtan crede, ce reu ar fi căusat,
Poporului şi țeriî fiind asasinat.

Ahasver.

Un Rege, cāt e lumea, de grijî se tot apasă,
Şi tronul şi domnia în pace nu mai lasă,
Pre niel un rege, care-i cu traiul seu în mână,
Şi nu scî de ađî ride, orî n.î va plānge mână?

Esthera.

O! Dōmne, luce încă şi va luci-al țēu sōre!

Ahasver.

A mea inimă ție, cu ce-țî este datore?
Ce daruri, ce omăgiuri, se capete Esther,
Femeia prin car' *încă trăiesce Ahasver?*

Esthera.

Eu nu făcui nimic, decât trebe se facă
Orî ce supus, cānd vede cā Regele se-atacā;

Ahasver.

Așa de intelēptă, vai, cine te-a cre cut?
(Intelēptime-n ține mereu am cunoscut).

Esthera.

Părințîi mei, iubitîi, — şi Domneđeul meu.

Ahasver.

Se nam đeu fericirea, ca se-i cunosc şi eu?
Şi țara ta frumosă? O, fericita țera.
Ce-ai dat inimei mele ființa — așa de rară!

Esthera.

Se fac gloria țerei, așa am invētat,
De la străbunî şi rude — pre carî i-am ascultat.

Ahasver.

Din sat ești, din cetate, se-mî spui mie îndată

Esthera.

Şi acestea le am scumpe.

Ahasver.

Te rog, se-mî spui îndată
Al teu gen şi-at'a țeră, orî doră ție-e ruşine
Se-țî spunî a ta familia, ei, crede nu-țî stă bine!?

Esthera.

E drept, cā *mi-e ruşine*, atuncî cānd nu fac eu,
Nimic pentru-a mea ginte, de-un sānge cu al meu;—
Ruşine, stānd acuma, pre scaun de mārire
Şi nu-mî vōd neamul vesced şi plin de umilire.

Ahasver.

Pre Ormuzd, ce ne-ascultă!?

Esthera.

Mē lasă, Rege, lasă,
E timpul, ca se intru; se merg în a mea casă;...
(Esthera lăcrimānd, se depărta).

Ahasver — de pre tron —

Ce Dînă, ce inimă!... Misteriosa forte:

— Misteriu mē jur pre Sōre, — misteriu în a ei sōrte!
(Cortina cade)

SCENA V.

Esthera, Hatac.

Esthera.

Ce lung mi-a părut timpul, de cānd te-am fost trimis
Se alli despre tōte!...

Hatac.

Ascultă, ce-am de đis.

Esthera.

E drăptă vorba lumii, — e drept cu Mardocheu?
E drept că o se pieră tot poporul evreu?

Hatac.

O, vai, cum se mai vaietă, în haine spintecate,
Cu fața negurită Mardoche prin cetate,
Cum plânge, și cum strigă cu vultul desperat:
„Ați more și se stingă — un popor nevinovat.
Și pere națiunea iudaică și pere,
„Căci Aman, Aman erudul pretinde — așa și cere.

Esthera.

Aman, o, Donne Aman? Vai, lasă-me Hatac!

Hatac.

Și crești, că dór' nu vrusem de tóte eu se tac?
Că-s sol, gândesci, că dóră, nu mi-e destul de reu?
Ascultă, ce se-n timplă acum cu Mardocheu:
Pre el, se-l nimicéscă, vai, Aman are-n gând
Și vița lui se-o stingă, *întrégă*, în curund,
Atât e vicleni'a de mare-n al său pept,
In cât seduse și pre Ahasver înțelept,
Făcându-l sô-i aprôbe, voința deavolească,
S'omôre în o diună, națiunea evrească,
Ce stă sub stăpânirea și sceptrul seu rege:c.

Esthera.

Se stingă, se omôre, poporul evreesc?

Hatac.

Se vești că ce intrigă, țesuta la Palat
Faimosul Aman, crede, și cum a cuvântat;
„O! Rege, grăi densus, aci-n Imperiul teu,
O ginte, e aicia, poporu astut și réu, —
Națiune, fără semen, cât ține pre sub Ceriu,
Ce nu sci de virtute, onôre, caracter:
Brigantă și bigot, perfida fără sêma —
Și pre ascuns croiesce la planuri fără temă,
Ci, planuri se restorne a lucrurilor fire.
Dedată-i la revolte!! Și noi cu o ostire
In fața noastră astădi, suntem amenințați,
Prin densii, ce prin țeră ei sunt imprăstiați.
Și nu vești legea noastră, de ei hulită, Rege,
Hulită, defăimată, — *și ea e și-a ta lege?!!*
Prea multă paciență, se crești, nu-i de folos,
Atuncia, când cuțitul ajunge pân la os!“ —
— Er' Ahasver, respunse, dicând: — Te las în pace,
Te las, se faci cu densii, o! Aman, ce-ți place —
Și aruncata Aman la sorți, când o se pieră,
Poporul, și căduta din Sorte, o di amară:
(A treispredecea diună din luna lui Adar)
In astă di se pieră, Evreu-n mod barbar!...
Așa mi-a spus cu jale, bêtânul teu iubit.

Esthera.

Și Ahasver, anume la asta s'a-nvoit?

(Va urma.)

CRONICA TÎMPULUI.

— 25 Septembre n. 1901.

Un eveniment insemnat și caracteristic, putem dice *„istorie*, a avut loc în ultimele zile ale lunii August!...

Din nebăgare de seamă, a rămas afară din rubrica: *Sciri mărunte*, a numărului trecut importanta scire despre *„publicarea Decretului*, care privește aplicățiunea legii față de *Congregațiunile catolice din Frânciă*. Acesta aplicare a legii, este în așa mod formulată și croită, în cât ori ce *Rugare* și *Cerere de autorizățiune* (i. e. concesiiune pentru fundare de Orduri religioase seu pentru întemeiere de *Instituțiuni publico-religiöse* de cătră Ordurile esistente sau nou înființând) să se potă face mai de tot imposibilă. Prin acesta noua lege, sa pus între morte și vieță esistența unor Instituțiuni cu reson în societate, ca elemente de cultură și civilisațiune și nici de cum ca elemente de balast sau superflue în o țeră, carea, pre lângă că na-i este iertat a uita urmele de progres din timpul *Benedictinilor* — și este nu numai romanică și catolică, dar a fost și este încă corifeul cultural în seclii istoriei pragmatice de civilisațiune! —

„... *Iubes, renorare dolorem!*“ Da, tot mai mult se restring libertățile religiose în acea Frânciă, unde guvernul ei pote se-și insemne prea bine efectele epocii anarchiste, cari grăsescă cu putere, și pre cari ar trebui se le isoleze, tocmai prin fapte contrari, ca cele de adî...

Pontificele roman, acum erăși din privilegiul atentatului de la *Buffalo*, contra lui Mac Kinley (pro: Măc-Kinlejuh) se grăbesce a publica o *Enciclică*, în carea se provoace pre popôre și guberne la luptă contra Anarchistului. E întrebare, că fiva influințată Frânciă de puterea cuvintelor acelei Enciclice, ea, carea după cum ne

spune jurnalul: *„La croix“* nu are nici un monument, pre care se nu stee scris: *Liberté, Egalité, Fraternité?!!*

In urma publicațiunii Decretului, care privește *Congregațiunile* religiose în Frânciă, sunt a se cere tóte cererile de autorizățiune în decurs de 3 luni, dela data promulgățiunii, de la Ministrul de interne. Er în Cererile pentru concederea de a fonda noue Congregațiuni, — este a se înscrie Numele tuturor membrilor fundatori. — Pre când celelalte Societăți de drept public în Frânciă, pentru a-și acuira personalitatea sau ființa *publică juridică*, nu au, de cât, a-și arăta numele Administratorului societății. — In § 14 se edice, că *nicî un membru chiar*, ne autorizat al Ordului, nu pôte se dirige vre-o școlă, seu institut cultural. Și după Art 13 § 52. chiar Congregațiunile deja autorizate, nu pot se fondeze vre un Institut, fără de a-și cere învoiala Consiliului de stat; — și o vorbă a acestuia e destul, — se le nimicéscă. —

La fia care cerere apoi, sunt a se aclude 2 esemplare din proiectul de statute a nou înființândei Congregațiuni; lista tuturor indivișilor, etatea, locul nascerii și naționalitatea. Dacă cutare personă, a aparținut altei Congregațiuni, atunci acesta, este a se insemna pre o listă, pre cum și numirea și *ubicățiunea* acelei Congregațiuni, datul, când a intrat și când a eșit acel membru din acea Congregațiune și că sub ce nume a fost cunoscut în acea societate? Le recere mai în colo, resursele de venit sau starea financiară, inventariul și pusățiunea de local. —

In Statute, trebuie să se facă *Declărățiunea* cum că Congregațiunea se supune, cu toți membrii ei *jurisdicțiunii Episcopului diecesan?* — De unde, foia, *„Laterne“* dice, că impu-

nerea, ca Congregațiunea să se supună cu toți membrii ei Autorității Episcopului pr. și învoiala Episcopului, *dacă vrea său nu*, se iee Congregațiunea sub jurisdicțiunea sa, este o *curatela politică* prin Episcopul, și că *Waldek Rousseau* vrea se și-i facă pre acestia de politisti ai statului. — Tot așa și jurnalul „*Liberté*,” care esclamă, că spre rușinea seclului XX, Franția ca o republică glorioasă, vrea se formeze o castă de *Parias*, din acei, ce servesc moralului și lui D-zeu și acesta apoi în numele *păcii, libertății și toleranței!*

În urmă, după declarațiunea Episcopului. Ministrul cere opiniunea *Comunei*, în carea s'ar așeza congregațiunea pr. și *Act oficios* de la Prefect, — ér' după trecerea Cererii prin Consiliul ministerial, — ea, se așterne parlamentului, care are a decide asupra *autorisățiunii* său *ne autorisățiunii?* În cas de denegare, din partea parlamentului, — Ministrul pune cererea de autorisățiune pre cale politică său *administrativă*. Și dacă se efeptuesce rezultatul din partea administrațiunii, — atunci toate actele se predau Prefectului de despărțământ. —

Cea, ce ar privi *desdăumarea* membrilor, Congregațiunilor disol vate, după cum se exprimă o foiaă frâncesă — depinde de la arbitragiul și gustul autorităților politice.

Așa în Franția! Așa în acesta țără, unde în jurnalul „*Autorité*” scrie vestitul *Paul de Cassagnac*: „*Eu țin francmăconneria de o societate ca și celealalte, ce nu are în vedere, de cât scopuri bune politico-humanitare și se ocupă cu cea mai sănătoasă și pură filosofă!*” ... (N. 12)

Nu cumva ține de astfel și *Anarchismul?*

Așa în Franția!

* * *

Președintele Statelor unite din America de nord „*Mac-Kinley*” spre care la *Biffalo* în America — sau descărcat două pocmituri de revolver, de cătră mâna cainiană alui *Zolgoz*, a trecut la cele eterne după o agoniă destul de grea — la 14 Septembrie n. în ziua de sâmbătă dimineața la 2^{1/2} ore. — Acesta este al *treilea Președinte* în republica Statelor unite, *mort prin atentat!* Cel dintâiu președinte mort prin atentat a fost: *Lincoln*, pușcat la 1864 în teatrul de la Washington de cătră teatralistul *Booth*, un partisan fanatic al partidului de sud (4 Martie 1881) — *Garfield* cădu victimă unei bombe în gara de Washington, aruncate asupra lui de *Charles Guiteau*, din motivul că nu is'a dat un oficiu la stat. —

Se eruază și se vîd la acestea două atentate de mai nainte, fără îndoială, numai motive de politică sau private, pr. și că acestea două atentate au avut și ceva basă de rațiune *à la Orsini*, pre când atentatul actual contra lui *Mac Kinley* e lipsit de orî ce motive, pre cari le-am putea înțelege, și faptul nu involve nici un element juridic de pertractare sau circumstanțe ușurătoare.

Acest fapt criminal, este un act curat anarchist după cea mai pură doctrină și sistemă metodică de asasinare — predicate de conducătorii și apostolii evangeliului anarchist.

Cine a fost Mac Kinley?

— *Mac-Kinley*, a fost un Președinte al *Uniunii americane* — un Președinte al unei republice gloriose și cu trecut istoric. --

Pre *Mac-Kinley*, lumea 'l numia: „*Imperat*” și era privit de *Napoleonul Americii*. Capul său, reprezenta în imagine și contură pre *Augustul* său *Napoleonul*, reinviat, așa pre cum se represintă acestea capuri în potretele lui *August* și *Napoleon*.

Va se dică capul său, reprezenta un cap de Imperator roman!

Privind la fisonomia său oglinda feței sale se esperia că totuși ce mult se deosebesce noua generațiune americană a *Cuce-*

ritorilor sau *Espansivistilor* președinți de cătra vechia generațiune de Președinte luptători pentru independință ca d. es. *Washington!*? —

Mac-Kinley este vestit pentru așa numită lege relativă la puterea de expansiune și protejiune industrială și comercială în lăuntru și în afară — față cu Europa, — a Statelor Unite, — numită „*Mac-Kinley Bill*” — care a avut prin urmărire două forme politice. Prin acesta *Mac Kinley* a cauzat multă dăuna în mod simțitor Europei, pre când pre America prin acesta a întărit-o forte tare în mod financiar. Nu puțin folos i-a adus Americii și resbelul cu Spania prin care *Unionca*, câștigă teritorie de țără însemnate. Avantagiul ne mai auđit al industriei, ce sa dezvoltat cu o celeritate apröpe ne cređută în era dominantă alui *Mac-Kinley* — a înmăltat populațiunea statelor unite la una din cele mai celebre populațiuni industriale și comerciale din lume. —

Dar ce folos, când: „*Töte sunt deșertățiune,*” și când „*Sic transit gloria Mundi!*...”

Geniul și capabilul om de istoria, este devins și nimicuit prin o mână a unui „*Nemica*” în societate, ér' de acum a unui Erostrat istoric!

Ce vrefi?

Lumea și omenii în ideile lor au intenționat se nimicéscă, se omöre, se cureze un reu, prin o *medicină*, prin carea mai mult *l'au împoterit, l'au îngrășat*.

Înțelegem, medicina: *Libertatea prea mare* și *liberalismul republican* — mai cu sēma în America.

De Religiuine?

Cu popii nu ne facem trébă. Dar efectele Evenimentelor demintese intențiunile guvernelor liberale politice, puse în fruntea statelor. Pre *Alesandru II* al Rusiei — se dicem un *Despot*, și pre *Carnot* și *Mac-Kinley*, se dicem republicanii de libertate și liberalisti — ii omöră tot una și aceea mână, o mână nihilistă și o mână anarchistă.

Pentru ce?

Pentru că la unul libertatea e prea mică, la altul libertatea e prea mare!

Președintele *Mac-Kinley* — la *Buffalo*, un oraș în partea nord-ostică a Americii cade victimă unui atentat de revolver, comis de cătră polonul *Leone Czolgoss* în „*Parilomul de musică*” a „*Esposițiunii panamericane*,” ce s'a deschis în acel oraș.

Töte speranțele medicilor, la început erau optimiste, și credēn că Președintele va trăi, dar a fost numai o cestiune de 8 zile — când cangrenându-se corpul și inveninându-se, prin glonțul rămas în stomac, care s'a constătat, că a fost inveninat, *Mac-Kinley* în 14 Septembrie n. a pornit pre calea, pre care au pornit *Carnot*, *Humberto* și *Garfield*. *Mac-Kinley* a înfruntat o lungă și grea agoniă în carea el singur, ne mai putând suferi chinurile de agoniă sau lupta între mörte și viēta, și sperând că în dată ce Mörtea-i va învinge viēta, lupta va inceta și *ra fi pace*, s'a rogat de medicul se nu mai ajute viēții în luptă cu mörtea, pre carea el o vede mai tare, *ci sē-l lese, se facă bine sē-l lasē se möră!*

În locul dēnsului, după Constituțiunea Uniunii — decă președintele möre înaintea de espirarea terminului de 4 ani, urmēză vicepreședintele și până la ocuparea oficială, afacerile le conduce Ministrul de esterne.

După lege, fostul vicepreședinte *Roosevelt* a și ocupat deja Președenția și a accentuat că va urma aceea politică ca și *Mac-Kinley*.

SCIRI MĚRUNTE.

Sfițirea bisericeii gr.-or. din *B.-Prund*, se va îndeplini la 16 (29) Sept. a. c. prin Ex. Sa Inalt Prea

Sfințitul Domn Arhiepiscop și Metropolit Ioan Mețian. La 1 oră p. m. Banchet în „Hotelul Comunal.“ sêra la 8 ore Petrecere cu joc.

Mandatele postale de coloare rosa. de la 1 Oct. numai pe teritoriul țerilor Ungaria, Croația și Slavonia se pot folosi, Austria și țerile ocupate (Bosnia și Hertegovina) vor fi considerate de străinătate și se vor întrebuița pentru trimiterea banilor mandate postale de coloare galbenă (Mandat de poste international) pe cari este a se scrie și numele țerii destinate.

Escursiune. În 10 Septembrie a. e. s'a făcut o escursiune de câtră studenții din România la Atena sub conducerea D. Profesor *Tocilescu*. În 13 a fost o recepțiune solemnă în marea sală a Universității, unde Rectorele urează un „*Bine ați venit!*“ Studenților români, dicând: „*Salut în voi fraților pre România întregă! Ei u mai ăis, între altele: „Nu pot se admit în peninsula balcanică, de cât numai pre Români și Greci, singurele elemente de cultură și civilizațiune!*“

Săpăturile cele mari de etnologia clasică dela Delfi în Grecia, făcute de câtră Frâncesei sunt mai pe sfârșite.

În Thorn — Prusia — s'a finit, un proces contra alor 60 studenți de gimnas. naționali Poloni de la gimnasiul din *Thorn Culm* și *Strasburg*. Ei erau acușați, ca făcând parte din societatea săcreată a gimnasistilor poloni, cari aveau de scop se țină în viață idealismul polon, adică eliberarea Poloniei de jugul moscovit, austriac și prusiac. Acestea societăți sau aliat că stau în legătură cu societățile de studenți din Galiția și cu o foie a studenților din Lemberg. — Ei au fost aspru pedepsiți.

Cardinal-Vicariatul roman, a decretat: „*Suspensio a divinis*“ — suspendarea canonicului dalmatin *Vites*, care mai înainte a fost ridicat dela demnitatea canonicală prin Arhiepiscopul din *Antivari* pentru că a năvălit cu puterea în Colegiul „*San Girolamo dei Schiavoni*“ și pentru că nu a vrut a se depărta repentin din Roma la porunca Cardinal-Vicariatului.

Din cauza Institutului dalmatin San Girolamo s'a ținut ăilele acestea în *Agram* un înposant meeting de 8000 omeni, cari au luat o rezoluțiune în carea se cere dela guvernul italian recedarea Collegiului de San Girolamo. S'au făcut ovățiuni la adresa Papei — și în urmă Croații cu Italianii se înceierară la bătăi de stradă așa că s'a proclamat îndată starea de asediu.

Contra anarhistilor. După comunicarea Jurnalului „*Kolnische Zeitung*,” se vor lua în Germania cele mai aspre și mai urgente mesuri contra anarhistilor. Tote conventiunile anarhiste (adunările de anarhisti) din 14 Septembrie sunt strict oprite. Măsuri artificiale! Inceputul înțelepciunii e frica lui D-eu!

Portret scump. Milionerul american Mackay pentru portretul soției sale a dat un honorar de 250.000 corone pictorului frances Meissonier, ea inse nu a fost îndestulită cu portretul, l'a rupt și la aruncat în foc. Pictorul din acesta cauza încă a rupt asemnarea postală și a aruncato în foc.

Președintele statelor unite americane are un salar anual de 240.000 corone din care trebuie se-și acopere tote spesele familiare și private.

Un eveniment istoric este și sosirea prințului Csun din China în Europa — la Germania, în ăilele trecute, ca în fața tronului lui Wilhelm II se cêra iertare și să se căiască pentru omorirea germanului br: Keteler — de câtră insurgenții Chinesii. Eveniment intru adevăr istoric pentru China — se vină adică fratele fiului Ceriului — a Împăratului Chines în Europa!!...

Ca mai de comun, și în anul acesta, n'a remas publicistica politică și ne politică, lipsită de „*Întâlniri de Împărați!*“ Țarul Nicolae sa întâlnit la Danzig cu Wilhelm al Germaniei — și de acolo apoi la Dunquerque (Dun Kirchen) în Francia cu Republicanul Președinte: Loubet. Înbrățișarea Țarului cu Loubet se consideră de Germania ca o înbrățișare a Franciei cu Germania.

Din pictorie dorești nimeni nu a câștigat atâta avere ca în 1873 repausatul Landseer Edwin pictor engles. Numai realitățile fac peste 5 milioane corone.

Un oraș bogat. Dintre orașele Ungariei vestitul Kecskemét e dör' cel mai bine situat în privința materială; are cel mai mare hotar, pe care în ăilele acestea și-l'a mai sporit cu câteva mi de jugere. A cumpărat moșia lui Szentkereszt Mór, de 6190 jugere, în miezuină cu vestita pustă Bugacz, proprietate a orașului. Înainte cu doi ani cumpărase pusta Baracs dela familia Földvâry, de 2600 jugere, de tot orașul are 52.680 jugere avere comună.

Moștenitor nou al tronului sêrbesc. În 24 Sept. n. regele Alesandru a proclamat de moștenitor al tronului pre sublocotenentul Nicodin Lumievița, fratele reginei Draga.

Mai nou.

Joi în 26 Sept. n. La 12 ore și 52 minute a sosit aci în Bistrița, Eșelenția Sa Ioan Mețian Metropolitul Românilor gr. or. din Ungaria. Public român ales și numeros. Preoțimea tractuală gr. or. în talarul scu de gală și spre onorea ei dis — în uniformitate înbrăcată. Am admirat forte și ni-au plăcut uniformitatea pălăriilor proțeșei.

După o bineventare din partea protopopului tract. *S. Monda*, — a respuns bătrêmul Archiereu, cu o voce clară și bărbătescă, mulțamind pentru bineventare și întimpinare. A accentuat, că se bucură vedând elita română din Bistrița și jur fără deosebire de confesiune în jurul seu întimpinendul; și dice, că onorea carea i-se face, nu se face persoanei sale, ci bisericei căreia aparține. Acesta vorbire a fost salutată cu mai de multe ori: Sê trăiască! — Sê trăiască!...

Gâcitură de șach.

De Lucreția Mathe.

				Mam	pî-	team	cu				
			nă	cu-	dil	la	teas	cut			
		gîn-	ține	nu	nos-	din	drag				
		am	me	mai	nu	Te	mai				
	de	re	tit	meu,	stî-	nu-	Si	mea	do-	p	
lam	atit	Aceste	feri	nu-	de	lul	fa	fac	ut!	a	rit
vis	ci-	plă-	ranp	bire	ti-	cu	sal-	am	via-	te	stî-
de	să	Aăi	cam	bit	In	team	ido-	se	chin	să	ne
și	du-	mă	mi	oda-	iu-	ba	atită	pe	eu.	te	în
si	scump	let		C'am	in-	ta	u-		tă	ti-	pot
de	ini-	rere		ori	tin	foc	dul		văd	Săfi	să
	suf-		no-		piev-	ce		r-		oda-	
					de	cu					
				roc						mă	

CEL MAI MARE DEPOSIT de tot felul de **păpuți** pentru bărbați, dame și copii cu cele mai ieftine prețuri. la

CAROL J. GOTTSTEIN păpuțar

BISTRIȚA, piața mare (lângă magistrat.)

Singura vânzare de galoci și păpuți rusești de Petersburg pentru zăpadă tot felul de păpuți pentru casă, Lawn-Tennis, pentru bicicliști și pentru promenadă.

NOU A SOSIT! cea mai elegantă și modernă calitate de păpuți de toamnă și iarnă. În ce privește calitatea bună se garantează.

Comandele după măsură se efectuează elegant, solid și după moda cea mai nouă. Specialist în toate mărimile de păpuți pentru cei bolnavi de picioare. Comandele mai urgente se efectuează imediat.

Isvor ieftin

pentru însemnarea și procurarea următoarelor:

Cărți pentru școală și privați,

Recuizite de scris și desen,

Recuizite de cancelare —

Hârtii de epistole, cuverte,

Casete, etc. etc. ———

Albumuri pentru fotografii,

Albumuri pentru ilustrate,

Albumuri pentru poezii, etc.

Cu cele mai ieftine prețuri!

M. Binder,

Bistrița, piața mare (Kotmarkt).

Tipografia A. Baci

Bistrița, str. Lemnelor 44.

Aducem la cunoștința on. public această nouă tipografie, provădută cu cele mai bune mijloace tehnice, aranjată după stilul cel mai nou unde putem executa ori-ce lucrări aparținătoare artei tipografice în cel mai scurt timp, precum:

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri,

Foi periodice,

Bilete de logodnă.

Invitări la nuntă,

ANUNȚURI,

Registre,

BILANȚURI,

Compturi,

PREȚURI-CURENTE

Cuverte,

Anunțuri funebre,

CIRCULARE.

Comandele se execută prompt, cu acurăteta, cu cele mai ieftine și mai moderate prețuri.

Tipografia A. Baci

Bistrița, str. Lemnelor 44.

„BIBLIOTECA SATENULUI”

a apărut Nr. 1. și cuprinde o mulțime de balade alese costă 20 fileri

Se poate procura dela autorul T. A. Bogdan inv. și dela Administrația „Rev. Ilustr.” în Bistrița.